

Jubileusz 200-lecia Wyższego Seminarium Duchownego w Tarnowie

SZKOŁA ŚREDNIA

I. Założenia edukacyjne

1. Cele katechetyczne – wymagania ogólne

Zaproszenie do dziękczynienia Panu Bogu za misję Wyższego Seminarium Duchownego w Tarnowie, za otrzymane dary i łaski dzięki posłudze kapłanów. Budzenie pragnienia, by rok jubileuszowy uczynić czasem wielkiej modlitwy o nowe powołania kapłańskie.

2. Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Wiedza:

Uczeń:

- na podstawie informacji zawartych w analizowanych tekstach podczas katechezy wymienia najważniejsze fakty z historii Wyższego Seminarium Duchownego w Tarnowie.

Umiejętności:

Uczeń:

- potrafi ukazać wartość dziedzictwa religijnego i wkład Wyższego Seminarium Duchownego w Tarnowie dla dobra Polski i Kościoła Powszechnego,
- uzasadnia konieczność odpowiedzialności wszystkich diecezjan za istnienie i misję Seminarium Duchownego.

Postawy:

Uczeń:

- wyraża wdzięczność Panu Bogu za dar Kościoła Tarnowskiego,
- utożsamia się z Kościołem Diecezjalnym i podejmuje modlitwę o nowe powołania kapłańskie.

3. Korelacja z edukacją szkolną

Historia: uwarunkowania religijne, polityczne i kulturowe.

4. Metody i techniki

Rozmowa kierowana, praca z tekstem i filmem, tworzenie wniosków podsumowujących.

5. Środki dydaktyczne:

Tablica, papier formatu A4, przybory do pisanie, magnesy lub przylepce, komputer, projektor.

II. Przebieg katechezy

1. Modlitwa

Katecheta zaprasza uczniów do wspólnej modlitwy i proponuje, aby prosić Ducha Świętego o dobre wykorzystanie czasu na katechezie:

Duchu Święty, który oświecasz...

2. Sytuacja egzystencjalna

Katecheta stawia pytania:

- Jaką naukę i gdzie powinien podjąć młody człowiek, który odczuwa powołanie do tego, by zostać np. lekarzem? Jakie walory powinna posiadać uczelnia w której kształcą się przyszli lekarze?

- Jaką naukę i gdzie powinien podjąć młody człowiek, który odczuwa powołanie do tego, by zostać księdzem?

- Jak według Was wygląda nauka w Seminarium Duchownym, gdzie przygotowują się przyszli księża do posługi duszpasterskiej?

Podanie tematu katechezy. Zapis do zeszytu. Katecheta informuje, że na dzisiejszej lekcji poznamy historię Diecezji Tarnowskiej przez pryzmat rozwoju Wyższego Seminarium Duchownego w Tarnowie oraz tego, jak kształtowani są do przyszłej posługi kandydaci do kapłaństwa.

Katecheta ponownie inicjuje rozmowę z uczniami na temat świętowania różnych rocznic, jubileuszy:

- **Jakie jubileusze i rocznice obchodzimy?** (urodziny, rocznice ślubu, jubileusz pracy, rocznice zdania matury, powstania państwa, miasta itp.).

- **Dlaczego i po co je świętujemy?** (pamięć, wdzięczność, okazja do spotkania się w gronie przyjaciół, rodziny, grupy zawodowej itp.).

- **Co towarzyszy takim uroczystościom?** (radość spotkania, podziękowania, gratulacje, prezenty, wspomnianie dobrych chwil itp.).

- **Czy możemy/powinniśmy obchodzić rocznice, jubileusze, które związane są z życiem duchowym człowieka? Jakie?** (rocznica I Komunii św., chrztu, bierzmowania, sakramentu małżeństwa, kapłaństwa, powstania parafii, powstania diecezji, powstania seminarium duchownego itp.).

3. Wiara i życie chrześcijan

Prowadzący dzieli klasę na 5 grup. Każda z grup otrzymuje inny załącznik, arkusz papieru i pisaki. Wszystkie grupy pracują z tekstem w ten sposób, by wykorzystując jego treść:

1) przedstawić na forum najważniejsze informacje z załącznika,

2) na arkuszu papieru dokończyć zdanie: PANIE BOŻE, DZIĘKUJEMY CI ZA: ...

(materiały w załącznikach)

Po zakończeniu pracy w grupach następuje prezentacja arkuszy wyrażających dziękczynienie Panu Bogu.

4. Zastosowanie życiowe

Po prezentacji wszystkich grup katecheta pyta:

- Co z tego, co usłyszeliśmy przed chwilą jest dla Was nową wiadomością? Co Was zaintrygowało?

- Który element kształcenia w seminariach po Soborze Trydenckim uważacie, że był najważniejszy, najważniejszy? Dlaczego? (*formacja intelektualna, zdobycie znajomości Pisma Św., obrzędów liturgicznych, relacja „mistrz-uczeń”, studiowanie w godnych warunkach, możliwość studiowania uboższym kandydatom do kapłaństwa, rzetelne wykształcenie teologiczne*)

- Wróćmy do pytania postawionego na początku lekcji: - Jak wygląda nauka w Seminarium Duchownym, gdzie przygotowują się przyszli księża do posługi duszpasterskiej?

Opcjonalne:

1. *Katecheta przybliży sposób funkcjonowania Seminarium Duchownego, rozkład dnia studenta teologii.*
2. *Prezentacja filmu (czas: 7,58):* <https://youtu.be/3n440nOyyNY>

- aby zrozumieć, dlaczego młodzi mężczyźni decydują się pójść za Jezusem drogą kapłańską warto jeszcze raz przybliżyć postać bł. ks. Romana Sitki, rektora Seminarium Tarnowskiego zamordowanego przez Niemców w obozie zagłady w Oświęcimiu.

Opcjonalne:

1. *Katecheta przybliży postać bł. ks. Romana Sitko*
2. *Prezentacja filmu (czas: 2,06):* <https://youtu.be/nWH-pXSmsus>

5. Podsumowanie treści

Powstanie tarnowskiego seminarium jest związane z ponownym erygowaniem diecezji tarnowskiej przez Piusa VII, które miało miejsce 20 września 1821 roku.

W ciągu 200 lat tarnowskie seminarium przygotowało do duszpasterstwa 4300 księży pracujących w diecezji, w Polsce i na świecie. Od momentu powstania to miejsce to przede wszystkim ludzie, ich codzienna praca i pasja. To im zawdzięczamy, że wiara chrześcijańska w naszej diecezji tak mocno się umocniła i rozwinęła. Teraz to od nas zależy czy ta żywa wiara będzie przekazywana następnym pokoleniom. Bo wiarą trzeba się dzielić. Miejsce w diecezji tarnowskiej, które kształtuje charaktery, ukierunkowuje działania ewangelizacyjne to Wyższe Seminarium Duchowne w Tarnowie.

6. Notatka (zapisy z podsumowań grupowych)

Panie Boże, dziękujemy Ci za ...

7. Praca domowa

Odszukaj w Internecie stronę Wyższego Seminarium Duchownego w Tarnowie i wypisz do zeszytu warunki, które powinien spełniać kandydat, aby zostać przyjętym do niego.

8. Modlitwa

Za wstawiennictwem bł. ks. Romana Sitki prosimy o dar nowych, licznych i świętych powołań kapłańskich.

Módlmy się również za wszystkich kapłanów i diakonów Diecezji Tarnowskiej oraz wszystkich alumnów przygotowujących się do przyjęcia święceń kapłańskich.

Chwała Ojcu i Synowi i Duchowi Świętemu ...

9. Ewaluacja realizacji tematu – pytania kontrolne

- *Co zmieniło się po Soborze Trydenckim w sposobie edukacji chrześcijańskiej?*
- *Jakie były okoliczności powstania Diecezji Tarnowskiej oraz Seminarium Duchownego?*
- *Jakie są chronologicznie losy kształcenia duchownych w Diecezji Tarnowskiej?*
- *Jak rozumiesz słowa ks. Bp. Andrzeja Jeża, że „młody mężczyzna opuszczający jako kapłan seminarium, ma być nie tylko duchownym, ale nade wszystko człowiekiem duchowym”?*
- *Jakie cechy posiada bł. ks. Roman Sitko, że jest wzorem dla kapłanów i ludzi świeckich?*

Załącznik nr 1

Wskazówki do pracy z tekstem:

- 1) przedstawić na forum najważniejsze informacje z załącznika,**
- 2) na arkuszu papieru dokończyć zdanie: PANIE BOŻE, DZIĘKUJEMY CI ZA: ...**

Seminaria duchowne w dzisiejszym kształcie powstały dopiero po dekrete Soboru Trydenckiego z 1563 r. Sobór Trydencki nie wymyślił idei seminarium z niczego, ale oparł się na doświadczeniach instytucji istniejących już wcześniej. W średniowieczu rolę seminariów w zasadzie spełniały szkoły katedralne, klasztorne i parafialne. Do pewnego usystematyzowania ich działania doszło na przełomie VIII i IX wieku. Późniejszym „wynałazkiem” średniowiecza są uniwersytety, które służyły przede wszystkim formacji intelektualnej duchownych. W okresie przed utworzeniem seminariów starano się kłaść nacisk na formację poprzez „staż duszpasterski” u boku kapłanów starszych wiekiem i wyższych stopniem święceń. Za najważniejsze uważano zdobycie znajomości Pisma Świętego i obrzędów liturgicznych. Dużą rolę przywiązywano też do relacji mistrz–uczeń. Powstałe seminaria po Soborze Trydenckim odpowiadały na kilka najistotniejszych potrzeb: umożliwiały studiowanie w godnych warunkach także uboższym kandydatom i zapewniały rzetelne wykształcenie teologiczne. Kilkuletnie odizolowanie w środowisku przypominającym klasztor pomagało pogłębić życie duchowe.

(źródło: <https://wicz.pl/2020/03/19/zanim-powstaly-seminaria/>)

Załącznik nr 2

Wskazówki do pracy z tekstem:

- 1) przedstawić na forum najważniejsze informacje z załącznika,**
- 2) na arkuszu papieru dokończyć zdanie: PANIE BOŻE, DZIĘKUJEMY CI ZA: ...**

Historię seminarium należy omawiać w kontekście dziejów diecezji, dla której ma ono przygotowywać przyszłych kapłanów. Dokumenty Kościoła mówią bowiem, że seminarium jest sercem diecezji i źrenicą oka biskupa diecezjalnego.

Początki Diecezji Tarnowskiej wiążą się z pierwszym rozbiorem Polski i ze zmianami terytorialnymi, jakie w związku z tym nastąpiły na ziemiach Rzeczypospolitej. W r. 1772 tereny położone na południe od Wisły zostały oderwane od Krakowa i poddane pod berło Austrii, podczas gdy sama stolica rozległej podówczas diecezji - Kraków - pozostała nadal w granicach Rzeczypospolitej. Zaborczy rząd austriacki niechętnym okiem patrzył na to, by milionowa rzesza wiernych była poddana biskupowi rezydującemu "za granicą" i po długich zabiegach u Stolicy Apostolskiej doprowadził do utworzenia w 1786 r. Diecezji Tarnowskiej, której biskupem po krótkim okresie rządów biskupa nominata Jana Duwalla (prałata kolegiaty w Wojniczu) został opat tyniecki, Florian Amand Janowski.

W trudnym okresie dla Kościoła przypadło rządzić nowo powstałą diecezją biskupowi Janowskiemu. Józefinizm panoszył się w Austrii na dobre i wszystkie jego zasady zaczęto wprowadzać także w Galicji. Pustoszył skarbcze kościelne i zakrystie, likwidował zakony męskie i żeńskie, znosił parafie i seminaria duchowne. Wszystko to położyło się głębokim cieniem na życiu religijnym i kulturalnym Galicji.

(źródło: <https://www.wsd.tarnow.pl/seminarium/historia/rys-historyczny>)

Załącznik nr 3

Wskazówki do pracy z tekstem:

- 1) przedstawić na forum najważniejsze informacje z załącznika,**
- 2) na arkuszu papieru dokończyć zdanie: *PANIE BOŻE, DZIĘKUJEMY CI ZA: ...***

2 października 2021r. w Wyższym Seminarium Duchownym w Tarnowie rozpoczął się rok jubileuszowy związany z 200-leciem istnienia miejsca formacji i nauki kandydatów do kapłaństwa. W homilii bp Jeż przypomniał, że powstanie tarnowskiego Seminarium jest związane z ponownym erygowaniem diecezji tarnowskiej przez Piusa VII, które miało miejsce 20 września 1821 roku.

- Kiedy 200 lat temu bullą „Studium Paterni affectus” papież Pius VII reerygował zniesioną po trzecim rozbiore Polski diecezję tarnowską, polecił też jej przyszłemu pasterzowi „utworzenie Seminarium pod wolnym zarządem biskupa, celem kształcenia i wychowania młodzieńców do służby Bożej w liczbie 60 lub więcej, o ile tego będą wymagały potrzeby diecezji”. Nowo mianowany biskup tarnowski, benedyktyn Grzegorz Tomasz Ziegler, rozpoczął organizowanie seminarium. Początkowo miało ono siedzibę w Bochni, wkrótce później zostało przeniesione do Tarnowa. Przez kilkanaście lat mieściło się w tarnowskim klasztorze ojców bernardynów. W dniu 8 września 1835 roku, ówczesny biskup tarnowski Franciszek Pischtek, już jako nominat na arcybiskupstwo we Lwowie, dokonał poświęcenia i wmurowania kamienia węgielnego pod nowy budynek seminarium duchownego w Tarnowie. Budowa została zakończona w roku 1838, a zatem 1 września już wszyscy klerycy naszej diecezji mogli rozpocząć formację w nowym gmachu. Uroczystego otwarcia dokonał biskup Franciszek Zachariasiewicz - przypomniał bp Jeż.

(źródło: <https://tarnow.gosc.pl/doc/7137342.200-lat-Wyszego-Seminarium-Duchownego-w-Tarnowie>)

Załącznik nr 4

Wskazówki do pracy z tekstem:

- 1) przedstawić na forum najważniejsze informacje z załącznika,***
- 2) na arkuszu papieru dokończyć zdanie: PANIE BOŻE, DZIĘKUJEMY CI ZA: ...***

2 października 2021r. w Wyższym Seminarium Duchownym w Tarnowie rozpoczął się rok jubileuszowy związany z 200-leciem istnienia miejsca formacji i nauki kandydatów do kapłaństwa. W homilii bp Andrzej Jeż apelował, by jeszcze lepiej poznać historię Seminarium i sylwetki księży, którzy z niego wyszli, a którzy mogliby być kandydatami na ołtarze.

- Gorąco zachęcam do tego, żeby sięgnąć do tej historii, z której przecież my wszyscy wyrastamy i która ukształtowała naszą tożsamość - mówił biskup.

Odnosząc się do wymagań stawianych obecnie duchownym podkreślił, że ludzie potrzebują księży jako ludzi duchowych.

- Dziś, gdy życie tak gwałtownie się zmienia i kryzys autorytetów dotknął także pozycję księdza, akcent należy jeszcze bardziej położyć na tym, żeby młody mężczyzna opuszczający jako kapłan seminarium, umiał być nie tylko duchownym, ale nade wszystko człowiekiem duchowym. Bowiem bez mocnego kręgosłupa duchowego skręci kark albo padnie łupem łatwizny życiowej. Seminarium Duchowne już samą swoją nazwą przypomina nam, iż mamy być duchownymi, czyli mężami ducha, ludźmi mocnymi duchem - podkreślał bp Jeż zachęcając przyszłych księży, by rozwijali w sobie pobożność Eucharystyczną.

- Mocnym rysem naszej duchowości, jako kapłanów tarnowskich, jest właśnie pobożność Eucharystyczna. Widok księdza czy kleryka adorującego Jezusa Eucharystycznego powinien być codziennym widokiem - podkreślał bp Andrzej Jeż.

W ciągu 200 lat tarnowskie seminarium przygotowało do duszpasterstwa 4300 księży pracujących w diecezji, w Polsce i na świecie.

(źródło: <https://tarnow.gosc.pl/doc/7137342.200-lat-Wyzszego-Seminarium-Duchownego-w-Tarnowie>)

Załącznik nr 5

Wskazówki do pracy z tekstem:

- 1) przedstawić na forum najważniejsze informacje z załącznika,***
- 2) na arkuszu papieru dokończyć zdanie: PANIE BOŻE, DZIĘKUJEMY CI ZA: ...***

II wojna światowa. Już 7 września 1939 r. Niemcy zajęli budynek Seminarium i nie pozwolili rozpocząć nowego roku akademickiego. Rektor ks. Roman Sitko zgromadził część kleryków w wakacyjnym ośrodku w Błoniu nad Dunajcem. Tam zorganizował dla nich wykłady.

W uroczystość Wniebowstąpienia Pańskiego, 22 maja 1941 r., gestapo dokonało rewizji w Błoniu, w wyniku której aresztowano rektora ks. R. Sitkę, ojca duchownego ks. Józefa Brudza, ks. profesora Juliana Piskorza oraz 20 kleryków z roku I i wywieziono ich do tarnowskiego więzienia. Starszych kleryków z roku V pozostawiono. Rewizję rozpoczęto w kaplicy. Ks. rektora zabrano z klęcznika, gdy modlił się po Mszy św. razem z alumnami. Świadkowie mówią, że już w czasie aresztowania był znieważany.

W więzieniu ks. Sitko przebywał ponad rok. Dużo się modlił. Treść tych modlitw spisywał w formie poetyckiej. W ten sposób powstał jego słynny Modlitewnik, który nazwano Pieśniami więziennymi księdza Romana Sitki. Aresztującym mówił: "Ja biorę wszystko na siebie, całą odpowiedzialność za prowadzenie Seminarium, tylko tym wszystkim pozwólcie odejść". (...) 20 sierpnia 1942 r. trafił do obozu w Oświęcimiu. Osadzono go w bloku nr 25, gdzie otrzymał numer obozowy 61908. Był przygotowany na śmierć męczeńską. Poniósł ją 12 października 1942 r.

Oto jak opisuje epilog życia ks. Romana Sitki współwięzień i świadek w procesie beatyfikacyjnym, pan Kazimierz Jaremkiewicz, zmarły na początku 2001 r.: "Wszedłem na sztabę i zapytałem przebywających w niej więźniów, gdzie jest ks. infułat Sitko, bo go nie zauważyłem na pryczy. Więźniowie odpowiedzieli, że nie ma go, bo go wykończyli. Ja ich zapytałem: jak się to stało? Jeden z więźniów odpowiedział, że ksiądz Sitko szedł z nimi do pracy w komando, zasłabł i upadł na drogę. Współwięźniowie chcieli go podnieść, ale kapo, czyli szef komanda, nie pozwolił. Esesman, który szedł z tym komando, stanął butem na szyi księdza Sitki i go tym butem dobił. Świadcami tego wydarzenia byli ci więźniowie, którzy mieszkali z księdzem Sitką w tej samej sztabie i którzy mi o tym opowiedzieli. Moi rozmówcy byli świadkami tej śmierci".

Tak zakończyła się "ciemnista droga" rektora Romana Sitki, bohaterskiego kapłana, wychowawcy duszpasterzy i wiernego świadka Chrystusa. Kapłana, który nie tylko pracował z największym poświęceniem, nie tylko cierpiał dla Kościoła Tarnowskiego, a zwłaszcza dla Seminarium Duchownego w Tarnowie, ale oddał za nie swoje życie.

Wdeptany w ziemię jak ziarno pszeniczne, starty na proch w krematorium, wysłużył dla Diecezji i dla Seminarium niezwykle cenny kapitał duchowy. Tak cenny, jak tylko może być "cenna w oczach Pana śmierć Jego świętych" (Ps 115, 15).

***PANIE BOŻE,
DZIĘKUJEMY CI ZA:***